ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ
ΕΠΙΤΡΟΠΗ

Βρυξέλλες, 20.5.2020
COM(2020) 513 final

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2020

Σύσταση για

ΣΥΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

σχετικά με το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων της Κύπρου του 2020 και τη διατύπωση γνώμης του Συμβουλίου σχετικά με το πρόγραμμα σταθερότητας της Κύπρου του 2020

ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης, και ιδίως το άρθρο 121 παράγραφος 2 και το άρθρο 148 παράγραφος 4,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου, της 7ης Ιουλίου 1997, για την ενίσχυση της εποπτείας της δημοσιονομικής κατάστασης και την εποπτεία και το συντονισμό των οικονομικών πολιτικών[1], και ιδίως το άρθρο 5 παράγραφος 2,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 16ης Νοεμβρίου 2011, σχετικά με την πρόληψη και τη διόρθωση των υπερβολικών μακροοικονομικών ανισορροπιών[2], και ιδίως το άρθρο 6 παράγραφος 1,

Έχοντας υπόψη τη σύσταση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τα ψηφίσματα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου,

Έχοντας υπόψη τα συμπεράσματα του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Απασχόλησης,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Οικονομικής και Δημοσιονομικής Επιτροπής,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Κοινωνικής Προστασίας,

Έχοντας υπόψη τη γνώμη της Επιτροπής Οικονομικής Πολιτικής,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, η Επιτροπή εξέδωσε την ετήσια στρατηγική για τη βιώσιμη ανάπτυξη, με την οποία σηματοδοτήθηκε η έναρξη του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020 για τον συντονισμό των οικονομικών πολιτικών. Ελήφθη δεόντως υπόψη ο ευρωπαϊκός πυλώνας κοινωνικών δικαιωμάτων, που διακηρύχθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο και την Επιτροπή στις 17 Νοεμβρίου 2017. Στις 17 Δεκεμβρίου 2019, βάσει του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, η Επιτροπή ενέκρινε επίσης την έκθεση του μηχανισμού επαγρύπνησης, στην οποία η Κύπρος συγκαταλέγεται μεταξύ των κρατών μελών για τα οποία επρόκειτο να πραγματοποιηθεί εμπεριστατωμένη επισκόπηση. Την ίδια ημερομηνία, η Επιτροπή εξέδωσε επίσης σύσταση για σύσταση του Συμβουλίου σχετικά με την οικονομική πολιτική της ζώνης του ευρώ.

[1] ΕΕ L 209 της 2.8.1997, σ. 1.
[2] ΕΕ L 306 της 23.11.2011, σ. 25.

(2) Η έκθεση χώρας του 2020 για την Κύπρο[3] δημοσιεύθηκε στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Στην έκθεση αξιολογήθηκε η πρόοδος της Κύπρου όσον αφορά την εφαρμογή των ειδικών ανά χώρα συστάσεων που εκδόθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019[4], η συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν εκδοθεί κατά τα προηγούμενα έτη και η πρόοδος της Κύπρου ως προς την επίτευξη των εθνικών στόχων της στρατηγικής «Ευρώπη 2020». Επιπλέον, η έκθεση περιλάμβανε εμπεριστατωμένη επισκόπηση δυνάμει του άρθρου 5 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011, τα αποτελέσματα της οποίας δημοσιεύθηκαν επίσης στις 26 Φεβρουαρίου 2020. Από την ανάλυσή της, η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι η Κύπρος εμφανίζει υπερβολικές μακροοικονομικές ανισορροπίες. Ειδικότερα, ο χρηματοπιστωτικός τομέας επιβαρύνεται με πολύ υψηλό ποσοστό μη εξυπηρετούμενων δανείων, ενώ η οικονομία επιβαρύνεται με υψηλά επίπεδα ιδιωτικού, δημόσιου και εξωτερικού χρέους, σε συνθήκες συγκρατημένης δυνητικής ανάπτυξης.

(3) Στις 11 Μαρτίου 2020, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας κήρυξε επισήμως παγκόσμια πανδημία την έξαρση της νόσου COVID-19. Πρόκειται για σοβαρή κατάσταση έκτακτης ανάγκης στον τομέα της δημόσιας υγείας για τους πολίτες, τις κοινωνίες και τις οικονομίες. Ασκεί σημαντική πίεση στα εθνικά συστήματα υγείας, διαταράσσει τις παγκόσμιες εφοδιαστικές αλυσίδες, προκαλεί δε αστάθεια στις χρηματοπιστωτικές αγορές, κλυδωνισμούς στην καταναλωτική ζήτηση και αρνητικές επιπτώσεις σε διάφορους τομείς. Η πανδημία απειλεί τις θέσεις εργασίας των ανθρώπων, τα εισοδήματά τους και τις δραστηριότητες των επιχειρήσεων, ενώ έχει προκαλέσει σοβαρό οικονομικό σοκ που έχει ήδη σοβαρές επιπτώσεις στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Στις 13 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση[5] με την οποία ζητούσε συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην κρίση, με τη συμμετοχή όλων των φορέων σε εθνικό και ενωσιακό επίπεδο.

(4) Αρκετά κράτη μέλη έχουν κηρύξει κατάσταση έκτακτης ανάγκης ή έχουν θεσπίσει μέτρα έκτακτης ανάγκης. Όλα τα μέτρα έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να είναι αυστηρώς αναλογικά, αναγκαία, χρονικά περιορισμένα και σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Θα πρέπει να υπόκεινται σε δημοκρατικό έλεγχο και σε έλεγχο από ανεξάρτητη δικαστική αρχή.

(5) Στις 20 Μαρτίου 2020, η Επιτροπή εξέδωσε ανακοίνωση σχετικά με την ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης[6]. Η ρήτρα, όπως ορίζεται στα άρθρα 5 παράγραφος 1, 6 παράγραφος 3, 9 παράγραφος 1 και 10 παράγραφος 3 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 και στα άρθρα 3 παράγραφος 5 και 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1467/97, διευκολύνει τον συντονισμό των δημοσιονομικών πολιτικών σε περιόδους σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης. Στην ανακοίνωσή της, η Επιτροπή συμμερίστηκε την άποψη του Συμβουλίου ότι, δεδομένης της αναμενόμενης σοβαρής οικονομικής επιβράδυνσης λόγω της έξαρσης της νόσου COVID-19, οι παρούσες συνθήκες επιτρέπουν την ενεργοποίηση της ρήτρας. Στις 23 Μαρτίου 2020, οι υπουργοί Οικονομικών των κρατών μελών συμφώνησαν με την εκτίμηση της Επιτροπής. Η ενεργοποίηση της γενικής ρήτρας διαφυγής επιτρέπει προσωρινή απόκλιση από την πορεία προσαρμογής για την επίτευξη του μεσοπρόθεσμου δημοσιονομικού στόχου, υπό την προϋπόθεση ότι αυτό δεν θέτει μεσοπρόθεσμα σε κίνδυνο τη βιωσιμότητα των δημόσιων οικονομικών. Όσον αφορά το διορθωτικό σκέλος, το Συμβούλιο μπορεί

[3] SWD(2020) 512 final.
[4] ΕΕ C 301 της 5.9.2019, σ. 117.
[5] COM(2020) 112 final.
[6] COM(2020) 123 final.

επίσης να αποφασίσει, μετά από σύσταση της Επιτροπής, να θεσπίσει αναθεωρημένη δημοσιονομική πορεία. Η γενική ρήτρα διαφυγής δεν αναστέλλει τις διαδικασίες του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης, Επιτρέπει στα κράτη μέλη να παρεκκλίνουν από τις δημοσιονομικές απαιτήσεις που θα ίσχυαν κανονικά, παράλληλα δε παρέχει τη δυνατότητα στην Επιτροπή και στο Συμβούλιο να λαμβάνουν τα αναγκαία μέτρα για τον συντονισμό των πολιτικών στο πλαίσιο του Συμφώνου.

(6) Απαιτείται συνεχής δράση για τον περιορισμό και τον έλεγχο της εξάπλωσης της πανδημίας, την ενίσχυση της ανθεκτικότητας των εθνικών συστημάτων υγείας, τον μετριασμό των κοινωνικοοικονομικών επιπτώσεων μέσω μέτρων στήριξης των επιχειρήσεων και των νοικοκυριών και τη διασφάλιση κατάλληλων συνθηκών υγείας και ασφάλειας στον χώρο εργασίας με στόχο την επανέναρξη της οικονομικής δραστηριότητας. Η Ένωση θα πρέπει να αξιοποιήσει πλήρως τα διάφορα εργαλεία που έχει στη διάθεσή της για να στηρίξει τις προσπάθειες των κρατών μελών σε αυτούς τους τομείς. Παράλληλα, τα κράτη μέλη και η Ένωση θα πρέπει να συνεργαστούν για να προετοιμάσουν τα αναγκαία μέτρα για την επάνοδο των κοινωνιών και των οικονομιών μας στην ομαλότητα και στη βιώσιμη ανάπτυξη, με ενσωμάτωση, μεταξύ άλλων, της πράσινης μετάβασης και του ψηφιακού μετασχηματισμού, καθώς και να αντλήσουν όλα τα διδάγματα από την κρίση.

(7) Η κρίση λόγω της νόσου COVID-19 έχει αναδείξει την ευελιξία που προσφέρει η ενιαία αγορά για την προσαρμογή σε έκτακτες καταστάσεις. Ωστόσο, για να εξασφαλιστεί η ταχεία και ομαλή μετάβαση στη φάση ανάκαμψης και η ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών, υπηρεσιών και εργαζομένων, τα έκτακτα μέτρα που εμποδίζουν την κανονική λειτουργία της ενιαίας αγοράς πρέπει να καταργηθούν μόλις παύσουν να είναι πλέον απαραίτητα. Η τρέχουσα κρίση κατέδειξε την ανάγκη για σχέδια ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων στον τομέα της υγείας, τα οποία περιλαμβάνουν, ιδίως, βελτιωμένες στρατηγικές προμηθειών, διαφοροποιημένες αλυσίδες εφοδιασμού και στρατηγικά αποθέματα βασικών προμηθειών. Τα σχέδια αυτά αποτελούν βασικά στοιχεία για την ανάπτυξη ευρύτερων σχεδίων ετοιμότητας για την αντιμετώπιση κρίσεων.

(8) Ο νομοθέτης της Ένωσης έχει ήδη τροποποιήσει τα σχετικά νομοθετικά πλαίσια[7], ώστε να επιτρέψει στα κράτη μέλη να κινητοποιήσουν όλους τους αχρησιμοποίητους πόρους από τα Ευρωπαϊκά Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία, για να μπορέσουν να αντιμετωπίσουν τις έκτακτες επιπτώσεις της πανδημίας COVID-19. Οι τροποποιήσεις αυτές θα προσφέρουν πρόσθετη ευελιξία, καθώς και απλουστευμένες και πιο ορθολογικές διαδικασίες. Για να αμβλυνθούν οι πιέσεις στις ταμειακές ροές, τα κράτη μέλη μπορούν επίσης να επωφεληθούν από ποσοστό συγχρηματοδότησης 100 % από τον προϋπολογισμό της Ένωσης για τη λογιστική χρήση 2020-2021. Η Κύπρος

---

[7] Κανονισμός (ΕΕ) 2020/460 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 30ής Μαρτίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013, (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 και (ΕΕ) αριθ. 508/2014 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την κινητοποίηση επενδύσεων στα συστήματα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης των κρατών μελών και σε άλλους τομείς των οικονομιών τους για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης του COVID-19 (Πρωτοβουλία Επενδύσεων για την Αντιμετώπιση του Κορωνοϊού) (ΕΕ L 99 της 31.3.2020, σ. 5) και Κανονισμός (ΕΕ) 2020/558 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Απριλίου 2020, για την τροποποίηση των κανονισμών (ΕΕ) αριθ. 1301/2013 και (ΕΕ) αριθ. 1303/2013 όσον αφορά ειδικά μέτρα για την παροχή έκτακτης ευελιξίας στη χρήση των Ευρωπαϊκών Διαρθρωτικών και Επενδυτικών Ταμείων για την αντιμετώπιση της επιδημικής έκρηξης της COVID-19 (ΕΕ L 130 της 24.4.2020, σ. 1).

ενθαρρύνεται να αξιοποιήσει πλήρως τις δυνατότητες αυτές, ώστε να συνδράμει τα άτομα και τους τομείς που επηρεάζονται περισσότερο από τις προκλήσεις.

(9) Οι κοινωνικοοικονομικές επιπτώσεις της πανδημίας είναι πιθανό να είναι άνισα κατανεμημένες εντός της χώρας λόγω διαφορών στην εξειδίκευση, ιδίως σε περιοχές που εξαρτώνται σημαντικά από τον τουρισμό και, γενικότερα, από επιχειρηματικές δραστηριότητες με διά ζώσης επαφή με τους καταναλωτές. Τούτο ενέχει κίνδυνο όξυνσης των εδαφικών ανισοτήτων εντός της Κύπρου. Σε συνδυασμό με τον κίνδυνο προσωρινής υπονόμευσης της διαδικασίας σύγκλισης μεταξύ κρατών μελών, η τρέχουσα κατάσταση απαιτεί στοχευμένες απαντήσεις πολιτικής.

(10) Στις 7 Μαΐου 2020, η Κύπρος υπέβαλε το εθνικό της πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και το οικείο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Τα δύο προγράμματα αξιολογήθηκαν ταυτοχρόνως προκειμένου να ληφθεί υπόψη η διασύνδεσή τους.

(11) Η Κύπρος επί του παρόντος υπάγεται στο προληπτικό σκέλος του Συμφώνου Σταθερότητας και Ανάπτυξης και υπόκειται στον κανόνα για το χρέος.

(12) Στο πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, η κυβέρνηση προβλέπει επιδείνωση του ονομαστικού ισοζυγίου: από πλεόνασμα 1,7 % του ΑΕΠ το 2019 σε έλλειμμα 4,3 % του ΑΕΠ το 2020. Το έλλειμμα προβλέπεται να μειωθεί σε 0,4 % του ΑΕΠ το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης ως προς το ΑΕΠ, μετά την μείωσή του στο 95,5% του ΑΕΠ το 2019, αναμένεται να αυξηθεί στο 116,8 % το 2020 σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Οι μακροοικονομικές και δημοσιονομικές προοπτικές επηρεάζονται από την υψηλή αβεβαιότητα λόγω της πανδημίας COVID-19. Επιπλέον, υπάρχουν κίνδυνοι που αφορούν ειδικά τη χώρα, στους οποίους βασίζονται οι δημοσιονομικές προβλέψεις, ήτοι οι ρητές ενδεχόμενες υποχρεώσεις και οι δυνητικές χρηματοδοτικές ανάγκες των δημόσιων νοσοκομείων κατά τα πρώτα έτη εφαρμογής του Γενικού Συστήματος Υγείας (ΓεΣΥ).

(13) Ως απάντηση στην πανδημία COVID-19, και στο πλαίσιο μιας συντονισμένης προσέγγισης της Ένωσης, η Κύπρος έχει θεσπίσει δημοσιονομικά μέτρα για την αύξηση της ικανότητας του συστήματός της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, την ανάσχεση της πανδημίας και την παροχή αρωγής στους πολίτες και τους τομείς που έχουν πληγεί ιδιαίτερα. Σύμφωνα με το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020, τα εν λόγω δημοσιονομικά μέτρα ανέρχονται στο 4,4 % του ΑΕΠ. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η ενίσχυση των υπηρεσιών ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης με επιπλέον προϋπολογισμό έως και 0,5 % του ΑΕΠ, οι επιδοτούμενες αμοιβές για την διατήρηση της μισθοδοσίας των εργαζομένων σε περίπτωση αναστολής επιχειρηματικών δραστηριοτήτων (2,7 % του ΑΕΠ) και η στήριξη του εισοδήματος για τις μικρές επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους (0,3 % του ΑΕΠ). Επιπλέον, η Κύπρος ανακοίνωσε μέτρα τα οποία, χωρίς να έχουν άμεσες δημοσιονομικές επιπτώσεις, θα συμβάλουν στη στήριξη της ρευστότητας των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένης, για παράδειγμα, της αναβολής της καταβολής του ΦΠΑ για περίοδο δύο μηνών. Συνολικά, τα μέτρα που έλαβε η Κύπρος είναι σύμφωνα με τις κατευθυντήριες γραμμές που ορίζει η ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη συντονισμένη οικονομική αντίδραση στην έξαρση της νόσου COVID-19. Η πλήρης εφαρμογή των μέτρων αυτών και, εν συνεχεία, η επανεστίαση των δημοσιονομικών πολιτικών προς την επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, θα συμβάλουν στη μεσοπρόθεσμη διατήρηση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας.

(14) Με βάση τις εαρινές προβλέψεις της Επιτροπής του 2020, σε περίπτωση αμετάβλητων πολιτικών, το ισοζύγιο γενικής κυβέρνησης της Κύπρου προβλέπεται να διαμορφωθεί

στο -7 % του ΑΕΠ το 2020 και στο -1,8 % το 2021. Ο δείκτης χρέους της γενικής κυβέρνησης προβλέπεται να ανέλθει στο 115,7 % του ΑΕΠ το 2020 και στο 105 % το 2021.

(15) Στις 20 Μαΐου 2020, η Επιτροπή δημοσίευσε έκθεση σύμφωνα με το άρθρο 126 παράγραφος 3 της Συνθήκης, λόγω της μη συμμόρφωσης της Κύπρου με τον κανόνα για το χρέος το 2019 και τη σχεδιαζόμενη υπέρβαση του ορίου ελλείμματος 3 % του ΑΕΠ το 2020. Συνολικά, από την ανάλυση προκύπτει ότι το κριτήριο του χρέους, όπως ορίζεται στη Συνθήκη και στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1467/1997, πληρούται, ενώ το κριτήριο του ελλείμματος δεν πληρούται.

(16) Η Κύπρος αντέδρασε στην έξαρση της νόσου COVID-19 με σειρά μέτρων για τον μετριασμό των οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης. Στις 15 Μαρτίου 2020, η κυβέρνηση παρουσίασε πρόγραμμα χρηματοδοτικής στήριξης για την προστασία της δημόσιας υγείας και τη διασφάλιση της οικονομικής επιβίωσης των επιχειρήσεων και των εργοδοτών. Το πρόγραμμα προβλέπει την παροχή χρηματοδοτικής στήριξης στον τομέα της υγείας, ύψους 100 εκατ. EUR, για την καταπολέμηση της πανδημίας, μεταξύ άλλων για την πρόσληψη επιπλέον ιατρικού, νοσηλευτικού και υποστηρικτικού προσωπικού, καθώς και για εξοπλισμό και υποδομές. Το πρόγραμμα θεσπίζει σειρά μέτρων για τη στήριξη των επιχειρήσεων μέσω της ενίσχυσης της ρευστότητας, π.χ. καθεστώτα στήριξης για τις επιχειρήσεις και τους αυτοαπασχολούμενους και προσωρινή αναστολή της πληρωμής ΦΠΑ για τις επιχειρήσεις. Η δέσμη περιλαμβάνει επίσης ειδική στήριξη ύψους 11 εκατ. EUR υπέρ της ανάκαμψης του τουριστικού κλάδου.

(17) Η κρίση COVID-19 καταδεικνύει την ανάγκη να κατευθυνθούν οι επενδύσεις στη βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, στην αποκατάσταση των ικανοτήτων και στην εφαρμογή της μεταρρύθμισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης. Το νέο σύστημα ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης προσφέρει καλύτερη πρόσβαση σε υπηρεσίες πρωτοβάθμιας περίθαλψης, κατάλληλη καθοδήγηση και θεραπείες βάσει κλινικών πρωτοκόλλων. Προβλέπει επίσης το καθολικό δικαίωμα σε οικονομικά προσιτές υπηρεσίες υγείας στο πλαίσιο της έξαρσης της νόσου COVID-19. Η Κύπρος διαθέτει καθιερωμένο σχέδιο έκτακτης ανάγκης κατά της πανδημίας, ενώ έχει διαθέσει πρόσθετους πόρους για την πρόληψη και τη διαχείριση των επιπτώσεων της μόλυνσης και της μετάδοσης. Μεσοπρόθεσμα, η Κύπρος χρειάζεται να κατευθύνει τις επενδύσεις στη βελτίωση της αποτελεσματικότητας, της προσβασιμότητας και της συνολικής ανθεκτικότητας του συστήματος υγείας. Οι πρόσθετοι πόροι για το σύστημα υγείας πρέπει να αποτρέψουν μελλοντικές ελλείψεις ιατρικού προσωπικού, ιατρικών εφοδίων ζωτικής σημασίας και υποδομών. Η ομαλή εφαρμογή της μεταρρύθμισης της ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης, όπως έχει προγραμματιστεί, έχει καίρια σημασία για να διασφαλιστεί η πρόσβαση στην ιατροφαρμακευτική περίθαλψη και η καθολική κάλυψη. Οι ψηφιακές λύσεις και οι νέες εφαρμογές στον τομέα της υγείας θα επισπεύσουν την ανάπτυξη υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας και τη βελτίωση των τηλεπισκέψεων και των μηχανισμών προειδοποίησης. Οι πολιτικές που βελτιώνουν τη δυναμικότητα των νοσοκομείων και τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον χώρο της υγείας, εξασφαλίζουν δε τη χρήση μέσων ατομικής προστασίας, τεστ, φαρμάκων και ιατροτεχνολογικών προϊόντων, είναι ζωτικής σημασίας. Η ενοποίηση με τη μακροχρόνια περίθαλψη, την πρωτοβάθμια περίθαλψη και τη φροντίδα σε επίπεδο τοπικής κοινότητας είναι ζωτικής σημασίας υπό το πρίσμα της δημογραφικής αλλαγής και της στήριξης των πλέον ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των ατόμων με αναπηρίες.

(18) Μετά από μια σταθερή θετική πορεία της αγοράς εργασίας τα τελευταία χρόνια, η Κύπρος θα αντιμετωπίσει τώρα προκλήσεις όσον αφορά τα επίπεδα απασχόλησης λόγω της υγειονομικής κρίσης. Απαιτούνται περαιτέρω προσπάθειες για την ελαχιστοποίηση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων της κρίσης. Η Κύπρος έχει ήδη θεσπίσει μέτρα έκτακτης ανάγκης, στα οποία περιλαμβάνονται τα συστήματα μειωμένου ωραρίου εργασίας και η επέκταση των επιδομάτων ανεργίας στους αυτοαπασχολούμενους. Θα είναι σημαντικό να διατηρηθεί η απασχόληση και να εξασφαλιστεί η εφαρμογή των εξαγγελθέντων μέτρων, σε στενή διαβούλευση με τους κοινωνικούς εταίρους. Η ενίσχυση του δυναμικού των δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης με μόνιμο προσωπικό θα είναι καίριας σημασίας, ιδίως με τη διασφάλιση της συνέχισης των υπηρεσιών των συμβούλων απασχόλησης, καθώς οι συμβάσεις προσωρινής απασχόλησής τους λήγουν στο δεύτερο εξάμηνο του 2020. Αποφεύγεται έτσι να τεθούν οι υπηρεσίες υπό περαιτέρω πίεση και παρέχεται αποτελεσματική στήριξη στους νέους ανέργους και άλλες ευάλωτες ομάδες, όπως οι νέοι που βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης, οι μακροχρόνια άνεργοι και τα άτομα με αναπηρία. Η παροχή στήριξης για τη μετάβαση από το σχολείο στην εργασία και την προσέγγιση των νέων, ειδικότερα, απαιτεί περαιτέρω προσοχή, καθώς οι νέοι απόφοιτοι ενδέχεται να αντιμετωπίσουν πρόσθετες δυσκολίες στην εξεύρεση εργασίας.

(19) Η έξαρση της νόσου COVID-19 απαιτεί κατάλληλα μέτρα για τον μετριασμό των κοινωνικών επιπτώσεων, τη στήριξη του εισοδήματος των νοικοκυριών και τη ταχεία ανάκαμψη της οικονομίας. Σύμφωνα με τις προβλέψεις της Επιτροπής, η ανεργία αναμένεται να αυξηθεί σε 8,6 % το 2020 και να ανακάμψει σε 7,5 % το 2021. Η εξωτερική ζήτηση για υπηρεσίες αναμένεται να μειωθεί σημαντικά, καθώς ο τουριστικός κλάδος αναμένεται να πληγεί ιδιαίτερα από την κρίση. Θα πρέπει να εξασφαλιστεί επαρκής αναπλήρωση εισοδήματος για όλους τους θιγόμενους εργαζομένους και τους αυτοαπασχολούμενους, συμπεριλαμβανομένων όσων αντιμετωπίζουν διαφορές στην πρόσβαση στην κοινωνική προστασία. Τα συστήματα κοινωνικής προστασίας πρέπει να προστατεύσουν τους εργαζομένους, τους αυτοαπασχολούμενους και τους ανέργους. Υπάρχει περιθώριο ενίσχυσης του συνολικού συστήματος κοινωνικής προστασίας, προκειμένου να προληφθεί η αύξηση των επιπέδων φτώχειας και ανισότητας, ιδίως μέσω της προσέγγισης των πλέον ευάλωτων ατόμων, συμπεριλαμβανομένων των παιδιών, των οικονομικά μη ενεργών ατόμων, των αδήλωτων εργαζομένων και των ατόμων που προέρχονται από οικογένειες μεταναστών.

(20) Ιδιαίτερα σημαντική είναι η προώθηση ευέλικτων ρυθμίσεων εργασίας με τη συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, ιδίως υπό μορφή τηλεργασίας. Οι εν λόγω ρυθμίσεις, βραχυπρόθεσμα, θα στηρίξουν τους εργαζόμενους με απρόβλεπτες ευθύνες φροντίδας για τα παιδιά και άλλα εξαρτώμενα άτομα, ενώ, μακροπρόθεσμα, θα διευκολύνουν την επανένταξη στην αγορά εργασίας του υψηλού ποσοστού γυναικών που δεν είναι ενεργές λόγω ευθυνών φροντίδας. Δεδομένου ότι οι ηλικιωμένοι και τα άτομα με χρόνιες παθήσεις διατρέχουν αυξημένους κινδύνους σοβαρής ασθένειας λόγω του ιού, η επένδυση σε υψηλής ποιότητας υπηρεσίες μακροχρόνιας περίθαλψης είναι υψίστης σημασίας, ώστε να εξασφαλιστεί η συνεχής παροχή τους και η αποτελεσματικότητά τους σε βραχυπρόθεσμη και μεσοπρόθεσμη βάση.

(21) Η βελτίωση της ποιότητας, της αποτελεσματικότητας και της συνάφειας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας είναι ζωτικής σημασίας στο πλαίσιο αυτής της κρίσης, αλλά και προκειμένου να διασφαλιστεί η ταχεία ανάκαμψη της αγοράς εργασίας. Ο εξοπλισμός των ατόμων με τις κατάλληλες δεξιότητες είναι

ακόμη πιο σημαντικός σε εποχές όπου ένας αυξημένος αριθμός ανθρώπων ενδέχεται να χάσουν τις δουλειές τους και πρέπει στη συνέχεια να είναι έτοιμοι να αναζητήσουν νέα εργασία. Οι περιορισμοί στην κινητικότητα υπογράμμισαν τις προκλήσεις που συνδέονται με τα χαμηλά επίπεδα ψηφιακών δεξιοτήτων στην Κύπρο. Τούτο επηρεάζει αρνητικά τις διαδικτυακές δραστηριότητες, όπως είναι η τηλεργασία, η εξ αποστάσεως εκπαίδευση και η χρήση υπηρεσιών ηλεκτρονικής υγείας. Η ισότιμη πρόσβαση σε υποδομές πληροφορικής και στο διαδίκτυο, συμπεριλαμβανομένων των εκπαιδευόμενων που βρίσκονται σε μειονεκτική θέση, σε συνδυασμό με καλά καταρτισμένους εκπαιδευτικούς, είναι καίριας σημασίας για την ποιοτική ψηφιακή εκπαίδευση και την εξ αποστάσεως μάθηση. Για να αντιμετωπιστούν τα χαμηλά συνολικά αποτελέσματα στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης και για να βελτιωθούν εν γένει οι δεξιότητες, είναι σημαντικό να συνεχιστεί η εκπαιδευτική μεταρρύθμιση, με παράλληλη επένδυση σε λύσεις για την ψηφιακή μάθηση, τη μάθηση στο χώρο εργασίας και τη μαθητεία, αλλά και στην ανάπτυξη των ικανοτήτων των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών να χρησιμοποιούν αποτελεσματικά τα εργαλεία πληροφορικής. Υπάρχουν περιθώρια αντιμετώπισης των χαμηλών επιδόσεων σε βασικές δεξιότητες, καθώς και αύξησης της συμμετοχής στην εκπαίδευση ενηλίκων. Προκειμένου να επιταχυνθεί η υλοποίησή τους, τα προγράμματα επανεκπαίδευσης θα μπορούσαν, στο μέτρο του δυνατού, να σχεδιαστούν για διαδικτυακή χρήση και, στη συνέχεια, μετά την ανάσχεση της πανδημίας, να ενσωματώσουν τη φυσική παρουσία, ανάλογα με την περίπτωση.

(22) Για τη διάρκεια της κρίσης και το αμέσως επόμενο διάστημα, χρειάζονται, και θα χρειαστούν, σημαντικά κονδύλια για τη στήριξη των επιχειρήσεων. Η εξασφάλιση επαρκούς πρόσβασης σε χρηματοδότηση και ρευστότητας είναι ουσιαστικής σημασίας, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), προκειμένου να συνεχίσουν να εργάζονται οι επιχειρήσεις και οι εργαζόμενοι. Κατά τη διαδικασία σχεδιασμού και υλοποίησης των μέτρων αυτών πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η ανθεκτικότητα του τραπεζικού τομέα. Η Κύπρος έχει εφαρμόσει ειδικό σχέδιο απευθείας στήριξης μικρών επιχειρήσεων, το οποίο επιδοτεί τις πληρωμές μισθών σε επιχειρήσεις που απασχολούν έως πέντε εργαζόμενους. Επιπλέον, η αναβολή της αύξησης της συνεισφοράς στο γενικό σύστημα υγείας και η αναβολή πληρωμής φόρων (π.χ. ΦΠΑ) θα ανακουφίσει την άμεση πίεση. Ο ταχύς διοικητικός συντονισμός, η πρακτική υποστήριξη και η αποτελεσματική επικοινωνία σχετικά με τη στήριξη που παρέχεται στις ΜΜΕ, σε συνεργασία με τις δομές στήριξης των ΜΜΕ και τις επιχειρηματικές οργανώσεις, είναι ουσιαστικής σημασίας. Η επίσπευση των συμβατικών πληρωμών από τις δημόσιες αρχές μπορεί επίσης να συμβάλει στη βελτίωση των ταμειακών ροών των ΜΜΕ. Οι νεοφυείς και οι αναπτυσσόμενες νέες επιχειρήσεις ενδέχεται να χρειάζονται ειδική στήριξη, π.χ. υπό μορφή συμμετοχών στο μετοχικό κεφάλαιο από δημόσιους οργανισμούς και παροχής κινήτρων σε εταιρείες επιχειρηματικού κεφαλαίου για την αύξηση των επενδύσεών τους στις εν λόγω επιχειρήσεις. Εξακολουθεί να είναι σημαντικό να εφαρμοστούν τα μέτρα στήριξης των ιδίων κεφαλαίων που εκπονήθηκαν πριν από την κρίση (Ταμείο Ενέργειας Κύπρου, Ταμείο Παροχής Χρηματοδότησης Κεφαλαίου).

(23) Για την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης, θα είναι σημαντικό να επισπευσθούν τα ώριμα δημόσια επενδυτικά έργα και να προωθηθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις, μεταξύ άλλων μέσω σχετικών μεταρρυθμίσεων. Η αποτελεσματική προστασία και χρήση των φυσικών πόρων της χώρας είναι υψίστης σημασίας για την εξασφάλιση βιώσιμης οικονομικής ανάκαμψης και μελλοντικής ανάπτυξης. Για να διατηρηθεί η ελκυστικότητα της χώρας έναντι των τουριστών, είναι αναγκαίο να αντιμετωπιστούν οι προκλήσεις που σχετίζονται με τη μετάβαση στην πράσινη ενέργεια, την

αποτελεσματική διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων και την προστασία της φύσης και της βιοποικιλότητας. Έχουν μεν ξεκινήσει ήδη σημαντικές επενδύσεις, αλλά οι επενδύσεις σε αυτούς τους τομείς χρειάζεται να επισπευσθούν. Η Κύπρος αντιμετωπίζει σημαντικές προκλήσεις σε σχέση με την επίτευξη του στόχου της για το 2030 όσον αφορά τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου που δεν καλύπτονται από το σύστημα εμπορίας εκπομπών της ΕΕ. Οι προκλήσεις αυτές πρέπει να αντιμετωπιστούν μέσω του σχεδιασμού και της έγκαιρης θέσπισης πρόσθετων μέτρων σύμφωνα με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα της χώρας. Τα μέτρα αυτά θα απαιτήσουν επενδύσεις, ιδίως σε τομείς όπως η ανανεώσιμη ενέργεια, η ενεργειακή απόδοση και οι βιώσιμες μεταφορές, που μπορούν επίσης να συμβάλουν στην παροχή ισχυρών κινήτρων για την πράσινη μετάβαση. Η Κύπρος πρέπει επίσης να βελτιώσει το σύστημα διαχείρισης αποβλήτων και την κυκλική οικονομία. Η παραγωγή αποβλήτων παραμένει σημαντικά υψηλότερη από τον μέσο όρο της ΕΕ, ενώ τα ποσοστά ανακύκλωσης παραμένουν σημαντικά χαμηλότερα από τον μέσο όρο της ΕΕ. Το ποσοστό υγειονομικής ταφής είναι επίσης πολύ υψηλό. Η διαχείριση των υδάτων και των αποβλήτων, ιδίως στις αστικές περιοχές, είναι σε ορισμένα σημεία αναποτελεσματική. Η ξηρασία και η λειψυδρία αποτελούν μείζονες ανησυχίες και η ανεπαρκής πολιτική αντιμετώπιση ενδέχεται να επηρεάσει την αγροτική οικονομία και τον τουρισμό της χώρας. Ο προγραμματισμός του Ταμείου Δίκαιης Μετάβασης για την περίοδο 2021-2027 θα μπορούσε να βοηθήσει την Κύπρο να αντιμετωπίσει ορισμένες από τις προκλήσεις που θέτει η μετάβαση σε μια κλιματικά ουδέτερη οικονομία, ιδίως στα εδάφη που καλύπτει το παράρτημα Δ της έκθεσης για τη χώρα. Τούτο θα επιτρέψει στην Κύπρο να αξιοποιήσει με τον καλύτερο τρόπο το εν λόγω ταμείο.

(24) Οι περιορισμοί κινητικότητας λόγω της COVID-19 κατέστησαν προφανή τη σημασία που έχει μια σύγχρονη ψηφιακή υποδομή, η καθολική πρόσβαση στο Διαδίκτυο και η διαθεσιμότητα των ψηφιακών υπηρεσιών. Η επένδυση στην ψηφιακή οικονομία είναι απαραίτητη για την ενίσχυση της παραγωγικότητας και την τόνωση της οικονομικής ανάκαμψης μετά την κρίση. Η Κύπρος κατατάσσεται στο χαμηλό άκρο στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας (DESI) 2020 της Επιτροπής. Μόνο το 45 % των Κυπρίων μεταξύ 16 και 74 ετών έχουν βασικές ψηφιακές δεξιότητες και οι ειδικοί σε θέματα ΤΠΕ εξακολουθούν να αντιπροσωπεύουν χαμηλότερο ποσοστό του εργατικού δυναμικού σε σύγκριση με τον μέσο όρο της ΕΕ (2,7 % έναντι 3,9 %), εμποδίζοντας την ανάπτυξη του δυναμικού της ψηφιακής οικονομίας. Το επίπεδο διαδικτυακής αλληλεπίδρασης μεταξύ των δημόσιων αρχών και των πολιτών είναι χαμηλό, ενώ μόνο το 51 % των Κυπρίων δραστηριοποιούνται διαδικτυακά. Το επίπεδο του ηλεκτρονικού εμπορίου (δηλαδή οι ΜΜΕ που πραγματοποιούν διαδικτυακές πωλήσεις, ο κύκλος εργασιών του ηλεκτρονικού εμπορίου και οι διαδικτυακές διασυνοριακές πωλήσεις) βελτιώνεται μεν (31,8 το 2019 έναντι 29,4 το 2018), παραμένει δε κάτω από τον μέσο όρο της ΕΕ (40,1 επί τοις 100).

(25) Η Κύπρος μπορεί να βελτιώσει περαιτέρω το σύστημα έρευνας και καινοτομίας για να στηρίξει την αύξηση της παραγωγικότητας και την απαιτούμενη ψηφιακή και περιβαλλοντική μετάβαση μετά τη λήξη της πανδημίας. Η χαμηλή ικανότητα απορρόφησης των επιχειρήσεων όσον αφορά την έρευνα και καινοτομία παρεμποδίζει την ανταγωνιστικότητα της Κύπρου. Η βελτίωση της συνεργασίας μεταξύ πανεπιστημίων και επιχειρήσεων και η εμπορική αξιοποίηση των αποτελεσμάτων της έρευνας παραμένουν ένα βασικό σημείο συμφόρησης και απαιτούν την ανάληψη επείγουσας δράσης. Ωστόσο, πρόσφατα μέτρα, όπως η σύσταση του νέου Υφυπουργείου Έρευνας, Καινοτομίας και Ψηφιακής Πολιτικής και ο διορισμός νέου υφυπουργού σε αυτό, καθώς και το νέο Εθνικό Πλαίσιο Στρατηγικής για Έρευνα και

Καινοτομία 2019-2023, το οποίο θέτει ως στόχο την επίτευξη υψηλότερου στόχου έντασης έρευνας και καινοτομίας, ύψους 1,5 % του ΑΕΠ, έως το 2023 (έναντι του 0,56 % σήμερα), συνιστούν ελπιδοφόρα βήματα.

(26) Η αντιμετώπιση του επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού έχει καθοριστική σημασία για τη βελτίωση της αποτελεσματικότητας και της δικαιοσύνης των φορολογικών συστημάτων, όπως αναγνωρίζεται στη σύσταση του 2020 για τη ζώνη του ευρώ. Οι δευτερογενείς επιπτώσεις των στρατηγικών επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού των φορολογουμένων απαιτούν συντονισμένη δράση σε εθνικό επίπεδο για να συμπληρωθεί η νομοθεσία της Ένωσης. Τα οικονομικά στοιχεία δείχνουν ότι οι φορολογικοί κανόνες της Κύπρου χρησιμοποιούνται για σκοπούς επιθετικού φορολογικού σχεδιασμού. Η Κύπρος έχει λάβει μέτρα ώστε να αντιμετωπίσει αυτό το πρόβλημα, με την εφαρμογή διεθνών και ευρωπαϊκών πρωτοβουλιών και τη λήψη ορισμένων πρόσθετων εθνικών μέτρων. Ωστόσο, χαρακτηριστικά του συστήματος όπως είναι η απουσία παρακράτησης φόρου στην πηγή επί εξερχόμενων πληρωμών μερισμάτων, τόκων και δικαιωμάτων από εταιρείες με έδρα την Κύπρο σε κατοίκους τρίτων χωρών, ή οι κανόνες περί φορολογικής κατοικίας νομικών προσώπων, ενδέχεται να συνεχίζουν να διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό. Το καθεστώς έκπτωσης πλασματικών τόκων χρήζει στενής παρακολούθησης. Τέλος, το «Σχέδιο για την κατ' εξαίρεση πολιτογράφηση επενδυτών στην Κύπρο» και το «Σχέδιο άδειας μετανάστευσης επενδυτών», έχουν χαρακτηριστεί από τον ΟΟΣΑ ως δυνητικά υψηλού κινδύνου κατάχρησης.

(27) Ένα αποτελεσματικό σύστημα απονομής δικαιοσύνης παραμένει βασικός παράγοντας για μια ελκυστική οικονομία, φιλική προς τις επενδύσεις και τις επιχειρήσεις, θα έχει δε καθοριστική σημασία για τη διαδικασία ανάκαμψης. Οι σοβαρές ανεπάρκειες του δικαστικού συστήματος εξακολουθούν να υπονομεύουν την εκτέλεση των συμβάσεων και να εμποδίζουν την ταχεία εκδίκαση των αστικών και εμπορικών υποθέσεων. Έχει εξαγγελθεί σειρά μεταρρυθμίσεων για την αντιμετώπιση των πλέον κρίσιμων προβλημάτων του συστήματος απονομής δικαιοσύνης της Κύπρου, ιδίως των παρωχημένων διατάξεων πολιτικής δικονομίας, της ψηφιοποίησης των δικαστηρίων, της διεκπεραίωσης μεγάλου όγκου εκκρεμών υποθέσεων και της έλλειψης διά βίου κατάρτισης των δικαστών, αλλά η πρόοδος παραμένει αργή.

(28) Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας και της αποτελεσματικότητας της δημόσιας διοίκησης είναι καθοριστικής σημασίας για την ταχεία και αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων ανάκαμψης μετά τη νόσο COVID-19 στην Κύπρο. Η βελτίωση του συντονισμού μεταξύ της κεντρικής και της τοπικής κυβέρνησης και η αντιμετώπιση του κατακερματισμού και των φαινομένων αναποτελεσματικότητας σε τοπικό επίπεδο είναι απαραίτητες για την εξάλειψη των σημείων συμφόρησης για τη συνεκτική υλοποίηση, τις επενδύσεις και την παροχή υπηρεσιών στη χώρα. Η προώθηση της ψηφιοποίησης της δημόσιας διοίκησης είναι καίριας σημασίας για να διασφαλιστεί η επιχειρηματική της συνέχεια, καθώς και η συνεχής και αποτελεσματική πρόσβαση των πολιτών και των επιχειρήσεων σε δημόσιες υπηρεσίες.

(29) Ενώ οι παρούσες συστάσεις επικεντρώνονται στην αντιμετώπιση των κοινωνικο-οικονομικών επιπτώσεων της πανδημίας και στη διευκόλυνση της οικονομικής ανάκαμψης, οι συστάσεις ανά χώρα του 2019 που εγκρίθηκαν από το Συμβούλιο στις 9 Ιουλίου 2019 κάλυψαν επίσης μεταρρυθμίσεις που είναι απαραίτητες για την αντιμετώπιση μεσοπρόθεσμων και μακροπρόθεσμων διαρθρωτικών προκλήσεων. Οι εν λόγω συστάσεις παραμένουν επίκαιρες και θα εξακολουθήσουν να παρακολουθούνται καθ' όλη τη διάρκεια του ετήσιου κύκλου του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου. Το ίδιο ισχύει και για τις συστάσεις που αφορούν τις συνδεόμενες με

επενδύσεις οικονομικές πολιτικές. Οι συγκεκριμένες αυτές συστάσεις θα πρέπει να ληφθούν υπόψη κατά τον στρατηγικό προγραμματισμό της χρηματοδότησης της πολιτικής συνοχής μετά το 2020, μεταξύ άλλων για μέτρα μετριασμού και στρατηγικές εξόδου σε σχέση με την τρέχουσα κρίση.

(30) Η διασφάλιση της συνολικής ευρωστίας του τραπεζικού συστήματος και η διαχείριση των κινδύνων για τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα έχουν καθοριστική σημασία για την προστασία από την κρίση COVID-19 και την υποστήριξη της οικονομίας. Ενώ η σταθερότητα του τραπεζικού τομέα βελτιώθηκε σημαντικά τα τελευταία χρόνια, η πανδημία δημιουργεί πιέσεις στις τράπεζες, λόγω αύξησης του πιστωτικού κινδύνου και πιέσεων όσον αφορά την κερδοφορία και την κεφαλαιοποίηση. Τα τρωτά σημεία και οι προκλήσεις οφείλονται στον υπερχρεωμένο ιδιωτικό τομέα και σε υψηλό απόθεμα μη εξυπηρετούμενων δανείων (ΜΕΔ), που περιορίζουν το πεδίο της πιστωτικής στήριξης. Ο κυπριακός τραπεζικός τομέας έχει τον δεύτερο υψηλότερο δείκτη ΜΕΔ στη ζώνη του ευρώ. Ως εκ τούτου, οι προσπάθειες μείωσης των ΜΕΔ εξακολουθούν να αποτελούν προτεραιότητα, ιδίως για την αντιμετώπιση των παλαιών ΜΕΔ που κατέστησαν ληξιπρόθεσμα πολύ πριν ξεσπάσει η κρίση COVID-19. Για την επίτευξη του στόχου αυτού, η πρόοδος όσον αφορά την Κυπριακή Εταιρεία Διαχείρισης Περιουσιακών Στοιχείων (ΚΕΔΙΠΕΣ), μεταξύ άλλων σε σχέση με το οργανωτικό μοντέλο και τη στρατηγική της, είναι ουσιαστικής σημασίας. Το πρόγραμμα ΕΣΤΙΑ επιδιώκει να στηρίξει και να προστατεύσει τους ευάλωτους δανειολήπτες, αλλά παράλληλα με την επίτευξη αυτού του στόχου παραμένει εξίσου σημαντική η βελτίωση της νοοτροπίας αποπληρωμής των οφειλών. Εν προκειμένω, η ενίσχυση της αναγκαστικής εκτέλεσης των απαιτήσεων και η προώθηση της χρήσης του πλαισίου αφερεγγυότητας θα συμβάλουν στη στήριξη μιας βιώσιμης αναδιάρθρωσης επισφαλών δανείων. Επιπλέον, παραμένει σημαντικό να μειωθούν οι καθυστερήσεις στην έκδοση τίτλων ιδιοκτησίας μέσω της εφαρμογής διαρθρωτικής λύσης για να εξαλειφθούν οι ανεπάρκειες που παρουσιάζει το σύστημα συναλλαγών επί ακινήτων (δηλαδή η έκδοση και μεταβίβαση τίτλων ιδιοκτησίας).

(31) Η συνέχιση των προσπαθειών για την ενίσχυση του πλαισίου πρόληψης της διαφθοράς και επιβολής σχετικών κυρώσεων είναι κρίσιμης σημασίας ώστε να διασφαλιστεί η ανάκαμψη αμέσως μετά τη λήξη της κρίσης COVID-19 και να επιτευχθεί κατανομή κονδυλίων και πόρων η οποία θα είναι αποτελεσματική, διαφανής και υποκείμενη σε λογοδοσία. Μολονότι υλοποιείται σχέδιο δράσης για την καταπολέμηση της διαφθοράς, τα βασικά μέτρα και η νομοθεσία εξακολουθούν να εκκρεμούν, ιδίως τα σχέδια νομοθετικών πράξεων για την ενίσχυση της διαφάνειας στη διαδικασία λήψης δημόσιων αποφάσεων, τη σύσταση ανεξάρτητης αρχής για την καταπολέμηση της διαφθοράς, την αναφορά περιπτώσεων διαφθοράς και την προστασία των μαρτύρων δημοσίου συμφέροντος. Οι διατάξεις που αφορούν τη δημοσιονομική ανεξαρτησία, τον διαχωρισμό των αρμοδιοτήτων και τις διαδικασίες πρόσληψης της Νομικής Υπηρεσίας εξακολουθούν να εκκρεμούν.

(32) Το Ευρωπαϊκό Εξάμηνο παρέχει το πλαίσιο για τον συνεχή συντονισμό της οικονομικής πολιτικής και της πολιτικής για την απασχόληση στην Ένωση, που μπορεί να συμβάλει σε μια βιώσιμη οικονομία. Τα κράτη μέλη προέβησαν σε συνεκτίμηση της προόδου όσον αφορά την εφαρμογή των Στόχων Βιώσιμης Ανάπτυξης (ΣΒΑ) των Ηνωμένων Εθνών στα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων για το 2020. Εξασφαλίζοντας την πλήρη εφαρμογή των κατωτέρω συστάσεων, η Κύπρος θα συμβάλει στην επίτευξη των ΣΒΑ και στην κοινή προσπάθεια διασφάλισης της ανταγωνιστικής βιωσιμότητας στην Ένωση.

(33) Ο στενός συντονισμός μεταξύ των οικονομιών στην οικονομική και νομισματική ένωση έχει καίρια σημασία για την ταχεία ανάκαμψη από τις οικονομικές επιπτώσεις της νόσου COVID-19. Η Κύπρος, ως κράτος μέλος με νόμισμα το ευρώ —και λαμβάνοντας υπόψη την πολιτική καθοδήγηση από την Ευρωομάδα—, θα πρέπει να διασφαλίζει ότι οι πολιτικές της εξακολουθούν να συνάδουν με τις συστάσεις για τη ζώνη του ευρώ και συντονίζονται με τις συστάσεις για τα άλλα κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ.

(34) Στο πλαίσιο του Ευρωπαϊκού Εξαμήνου του 2020, η Επιτροπή προέβη σε ολοκληρωμένη ανάλυση της οικονομικής πολιτικής της Κύπρου και τη δημοσίευσε στην έκθεση του 2020 για τη χώρα. Επίσης αξιολόγησε το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020 και το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και τη συνέχεια που δόθηκε στις συστάσεις που είχαν απευθυνθεί προς την Κύπρο κατά τα προηγούμενα έτη. Έλαβε υπόψη όχι μόνον τη συνάφειά τους για την άσκηση βιώσιμης δημοσιονομικής και κοινωνικοοικονομικής πολιτικής στην Κύπρο, αλλά και τη συμμόρφωσή τους με τους ενωσιακούς κανόνες και κατευθύνσεις, δεδομένης της ανάγκης ενδυνάμωσης της συνολικής οικονομικής διακυβέρνησης της Ένωσης, μέσω της συνεκτίμησης στοιχείων σε ενωσιακό επίπεδο κατά τη διαμόρφωση μελλοντικών εθνικών αποφάσεων.

(35) Υπό το πρίσμα της αξιολόγησης αυτής, το Συμβούλιο εξέτασε το πρόγραμμα σταθερότητας για το 2020 και η γνώμη του[8] αντικατοπτρίζεται ιδίως στη σύσταση (1) κατωτέρω.

(36) Υπό το πρίσμα της εμπεριστατωμένης επισκόπησης της Επιτροπής και της εν λόγω αξιολόγησης, το Συμβούλιο εξέτασε το εθνικό πρόγραμμα μεταρρυθμίσεων του 2020 και το πρόγραμμα σταθερότητας του 2020. Οι παρούσες συστάσεις λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη να αντιμετωπιστεί η πανδημία και να διευκολυνθεί η οικονομική ανάκαμψη ως πρώτο αναγκαίο βήμα που θα επιτρέψει την προσαρμογή των ανισορροπιών. Οι συστάσεις που αφορούν άμεσα τις μακροοικονομικές ανισορροπίες που εντόπισε η Επιτροπή βάσει του άρθρου 6 του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 1176/2011 αποτυπώνονται στις συστάσεις (1), (3) και (4),

ΣΥΝΙΣΤΑ στην Κύπρο να λάβει μέτρα το 2020 και το 2021 προκειμένου:

1. Σύμφωνα με τη γενική ρήτρα διαφυγής, να λάβει όλα τα αναγκαία μέτρα για να αντιμετωπίσει αποτελεσματικά την πανδημία, να στηρίξει την οικονομία και την ανάκαμψη που θα ακολουθήσει. Όταν το επιτρέψουν οι οικονομικές συνθήκες, να ακολουθήσει δημοσιονομικές πολιτικές που θα αποσκοπούν στην επίτευξη συνετών μεσοπρόθεσμων δημοσιονομικών θέσεων και στην εξασφάλιση της βιωσιμότητας του χρέους, με παράλληλη ενίσχυση των επενδύσεων. Να ενισχύσει την ανθεκτικότητα και την ικανότητα του συστήματος υγείας να διασφαλίζει ποιοτικές και οικονομικά προσιτές υπηρεσίες, βελτιώνοντας, μεταξύ άλλων, τις συνθήκες εργασίας των εργαζομένων στον χώρο της υγείας.

2. Να εξασφαλίσει επαρκή αναπλήρωση εισοδήματος και πρόσβαση στην κοινωνική προστασία για όλους. Να ενισχύσει τις δημόσιες υπηρεσίες απασχόλησης, να προωθήσει ευέλικτες εργασιακές ρυθμίσεις και να βελτιώσει τη συνάφεια της εκπαίδευσης και της κατάρτισης με την αγορά εργασίας.

[8] Δυνάμει του άρθρου 5 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1466/97 του Συμβουλίου.

3. Να εξασφαλίσει επαρκή πρόσβαση σε χρηματοδότηση και ρευστότητα, ιδίως για τις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Να επισπεύσει τα ώριμα δημόσια επενδυτικά έργα και να προωθήσουν τις ιδιωτικές επενδύσεις για να ενθαρρύνουν την οικονομική ανάκαμψη. Να εστιάσει τις επενδύσεις στην πράσινη μετάβαση και την ψηφιακή μετάβαση, ιδίως στην καθαρή και αποδοτική παραγωγή και χρήση ενέργειας, τη διαχείριση των αποβλήτων και των υδάτων, τις βιώσιμες μεταφορές, την ψηφιοποίηση, την έρευνα και την καινοτομία.

4. Να εντείνει τη δράση προς αντιμετώπιση των χαρακτηριστικών του φορολογικού συστήματος που διευκολύνουν τον επιθετικό φορολογικό σχεδιασμό από ιδιώτες και πολυεθνικές εταιρείες. Να βελτιώσει την αποτελεσματικότητα και την ψηφιοποίηση του συστήματος απονομής δικαιοσύνης και του δημόσιου τομέα.

Βρυξέλλες,

Για το Συμβούλιο
Ο Πρόεδρος